

Latvijas Republikas tiesībsargs

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010, tālr.: 67686768, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv, www.tiesibsargs.lv

Rīgā

27.08.2026. Nr. 6-1/583

Veselības ministrijai

pasts@vm.gov.lv

Patērētāju tiesību aizsardzības centram

pasts@ptac.gov.lv

Par psihoterapijas pakalpojumu saņēmēju tiesību aizsardzību un regulējuma pilnveidi

Tiesībsarga birojs, apkopojot kompetento institūciju sniegto informāciju, ir aktualizējis psihoterapijas pakalpojumu saņēmēju tiesību aizsardzības jautājumu. Tas aptver gan patērētājam sniegtās informācijas skaidrību par pakalpojuma sniedzēja izglītību, kvalifikāciju, profesionālo statusu un pakalpojuma raksturu, gan sistēmiskus jautājumus par psihoterapijas speciālistu profesionālās darbības priekšnoteikumiem, uzraudzību un sūdzību izskatīšanu.

Ministru kabineta 2024.gada 24.septembra noteikumu Nr.617 "Noteikumi par ārstniecības personu un studējošo, kuri apgūst medicīniskās izglītības programmas, kompetenci ārstniecībā un šo personu teorētisko un praktisko zināšanu apjomu" 311.punkts noteic, ka psihoterapeits ir ārsta pamatspecialitāte. Reglamentēto profesiju un profesionālās kvalifikācijas atzīšanas likuma 5.pants aizsargā reglamentētas profesijas un tās specialitātes nosaukuma lietošanu. Savukārt Profesiju klasifikatorā ir iekļauta arī profesija "psihoterapijas speciālists" (kods 2634 12), kas nav reglamentēta profesija un kurai ārējos normatīvajos aktos nav izveidota speciāla sertifikācijas, reģistrācijas un neatkarīgas profesionālās darbības uzraudzības sistēma.

Profesionālas biedrības izsniegts sertifikāts var apliecināt atbilstību šīs biedrības noteiktajiem izglītības un profesionālās pilnveides kritērijiem, tomēr tas nav valsts noteiktajā kārtībā izsniegts ārstniecības personas sertifikāts. Arī profesijas iekļaušana Profesiju klasifikatorā pati par sevi nepiešķir valsts atzītu sertifikācijas pilnvarojumu vai ārstniecības personas statusu. Ja šīs atšķirības pakalpojuma piedāvājumā nav izskaidrotas nepārprotami, patērētājam var būt grūti izprast

pakalpojuma sniedzēja statusu, sertifikāta tiesisko nozīmi, pakalpojuma vietu veselības aprūpes sistēmā un pieejamos tiesību aizsardzības mehānismus. Jāņem vērā arī tas, ka daļai psihoterapijas pakalpojumu saņēmēju veselības stāvokļa dēļ var būt ierobežotākas iespējas kritiski izvērtēt pakalpojumu sniedzēju sniegto informāciju.

Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 9.panta pirmā daļa un otrās daļas 5.punkts paredz iespēju vērtēt, vai patērētājs netiek maldināts ar informāciju par komercprakses īstenotāja identitāti, īpašībām un tiesībām, tostarp kvalifikāciju, statusu, atzīšanu un piederību biedrībai. Savukārt likuma 10.pants attiecas uz būtiskas informācijas noklusēšanu vai tās neskaidru un nesavlaicīgu sniegšanu, bet 14. un 15.pants nosaka Patērētāju tiesību aizsardzības centra (turpmāk – PTAC) kompetenci negodīgas komercprakses uzraudzībā.

Ņemot vērā minēto, lūdzam PTAC atbilstoši uzraudzības prioritātēm veikt sākotnēju risku izvērtējumu un, ja tiek konstatēts pamats, pārbaudīt psihoterapijas pakalpojumu sniedzēju publiski izmantoto komercpraksi, tostarp tīmekļvietnēs un profesionālo organizāciju tīmekļvietnēs publicēto informāciju, ciktāl tā saistīta ar pakalpojumu piedāvājumu un ietilpst likuma tvērumā.

Vērtējumā lūdzam pievērst uzmanību tam, vai patērētājs var skaidri saprast: vai pakalpojuma sniedzējs ir ārsts psihoterapeits, psihologs vai psihoterapijas speciālists; kāda ir pakalpojuma sniedzēja izglītība un kvalifikācija; kāda ir privātas profesionālās organizācijas sertifikāta tiesiskā nozīme; kāda institūcija vai organizācija uzrauga profesionālo darbību un kur iesniedzama sūdzība par saņemto pakalpojumu; vai pakalpojums tiek sniegts ārstniecības ietvaros.

Papildus lūdzam informēt Tiesībsarga biroju, vai PTAC iepriekš ir vērtējis jautājumu par līdzīgu komercpraksi, kā arī par izvērtējuma rezultātiem un veiktajiem vai plānotajiem uzraudzības, skaidrojošajiem vai preventīvajiem pasākumiem.

Veselības ministrija 2026.gada 24.aprīļa vēstulē Nr.01-17.2/2070 informēja, ka iepirkuma Nr.VM 2024/14/ESF “Latvijā spēkā esošo psihologu, psihoterapeitu un psihoterapijas speciālistu pakalpojumu sniegšanas kārtības izvērtējums un priekšlikumu izstrāde tās pilnveidei” ietvaros ir izpildīti pirmie divi darba uzdevumi un turpinās noslēdzošais uzdevums. Tajā paredzēts sagatavot priekšlikumus par minēto speciālistu iesaisti veselības aprūpē, tiesībām praktizēt, kompetenci, pakalpojumu kvalitāti, pacientu tiesību ievērošanu un nepieciešamajiem normatīvo aktu grozījumiem.

Ņemot vērā minēto, lūdzam ministriju informēt, vai iepirkuma līguma izpilde ir pabeigta. Ja darbs ir noslēgts, lūdzam nosūtīt Tiesībsarga birojam gala ziņojumu un ministrijas vērtējumu par tajā ietverto priekšlikumu turpmāko virzību; ja darbs vēl turpinās, lūdzam norādīt paredzamo pabeigšanas termiņu. Lūdzam arī informēt, vai gala ziņojumu paredzēts publiskot un vai pirms lēmumu pieņemšanas tiks nodrošināta ieinteresēto pušu līdzdalība.

Lūdzam turpmākajā rīcības plānā skaidri noteikt atbildīgās institūcijas, īstenojamos pasākumus un termiņus, tostarp izvērtējot minimālās izglītības un kvalifikācijas prasības, tiesības praktizēt, sertifikācijas vai reģistrācijas nepieciešamību, neatkarīgu profesionālās darbības uzraudzību, efektīvu sūdzību izskatīšanas mehānismu un pakalpojuma saņēmējam sniedzamās informācijas prasības. Lūdzam īpaši precizēt psihoterapijas speciālistu sniegto pakalpojumu attiecības ar veselības aprūpes sistēmu un pakalpojuma saņēmēja tiesisko statusu, kā arī informēt par jautājuma saskaņošanu ar Labklājības ministriju, Izglītības un zinātnes ministriju un citām kompetentajām institūcijām.

Ņemot vērā, ka visaptveroša regulējuma izstrāde var prasīt ilgāku laiku, lūdzam Veselības ministriju sadarbībā ar PTAC savas kompetences ietvaros izvērtēt arī starpposma pasākumus patērētāju informētības un drošības uzlabošanai, piemēram, vienotas skaidrojošas informācijas vai vadlīniju sagatavošanu par atšķirībām starp ārstu psihoterapeitu, psihologu un psihoterapijas speciālistu, privātu profesionālo organizāciju izsniegto sertifikātu tiesisko nozīmi un pieejamajiem sūdzību izskatīšanas ceļiem.

Pamatojoties uz Tiesībsarga likuma 12.panta 3.punktu, 13.panta 1.punktu un 21.panta pirmo daļu, lūdzam **līdz 2026.gada 1.oktobrim** informēt Tiesībsarga biroju par savas kompetences ietvaros noskaidrotajiem apstākļiem, secinājumiem un turpmāko rīcību.

Ar cieņu

Sociālo, ekonomisko un kultūras tiesību nodaļas vadītāja

Ineta Rezevska